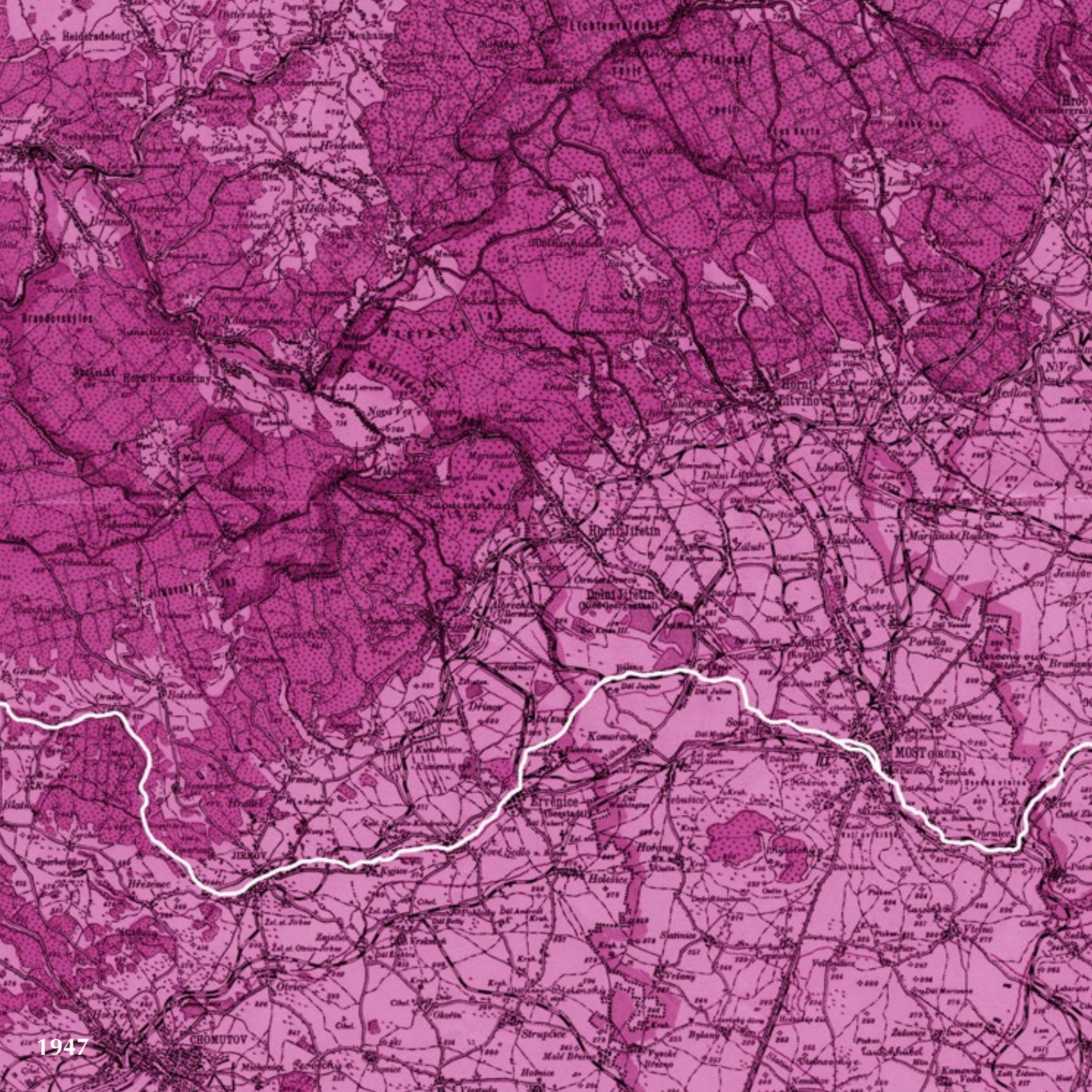

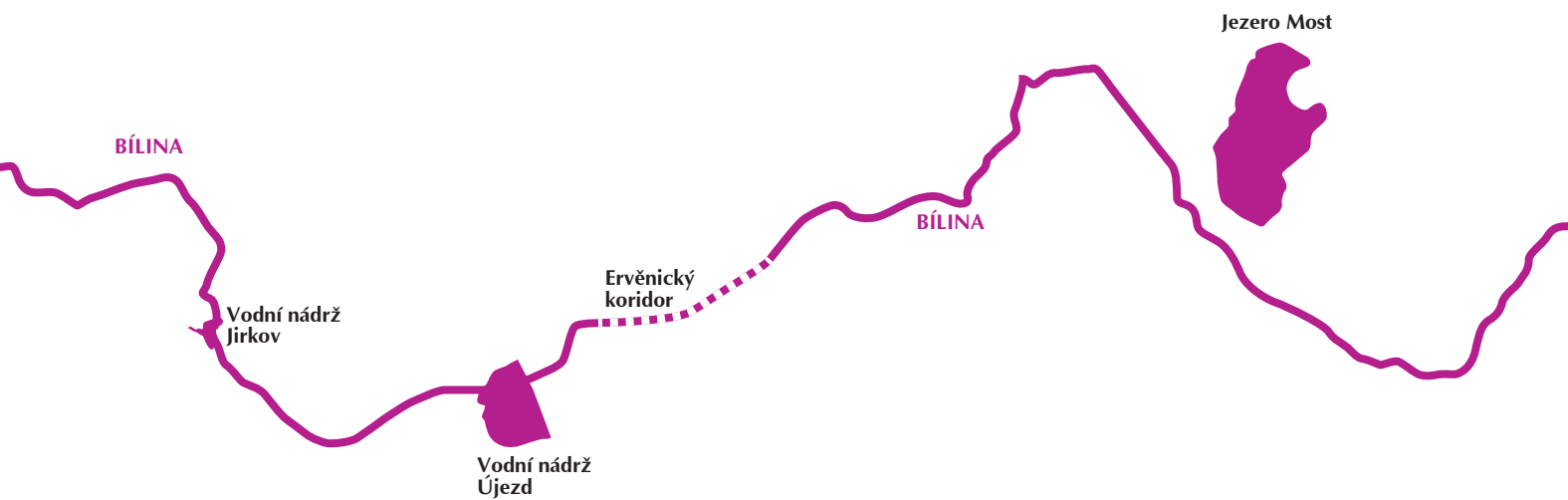
BÍLINA

PŘÍBĚH FIALOVÉ ŘEKY
THE STORY OF A PURPLE RIVER

Ibra Ibrahimovič

2013

BÍLINA

PŘÍBĚH FIALOVÉ ŘEKY
THE STORY OF A PURPLE RIVER

Ibra Ibrahimovič

PŘÍBĚH FIALOVÉ ŘEKY

(... Než jsem začal chodit do školy, lidově se řece Bílině říkalo Bělá. V textu popisuji obrazy ze svého dětství, proto používám tento starší, nepřesný název. S řekou jsme se tenkrát potkali vlastně jen párkrát, protože tekla moc daleko od mého bydliště, ale dojet k ní a vidět ji byl neskutečně zajímavý zážitek.)

Když moje maminka, prodavačka podniku Potraviny, dostala od Revolučního odborového hnutí zdarma lístky na divadelní představení pro děti, jezdil jsem s ní z učňovského městečka Meziboří (do 2. světové války obec Schönbach v Krušných horách), kde jsme bydleli, na dětská představení do Divadla pracujících v okresním městě Most.

V autobusu, do kterého jsme nastupovali u budovy městského výboru, jsem nejraději seděl úplně vzadu nebo co nejbližší řidiči, kousek od kasičky na drobné za cestu, hned u oblého červeného horkého krytu motoru.

V Litvínově jsme přestupovali na zastávce na náměstí za kostelem u velkého betonového parkoviště, které tu zůstalo po nedávno zbouraném nároží secesních domů (dodnes zde trčí hranatý obchodák Elko a paneláky).

Než maminka v tramvaji vystála frontu u pultíku průvodčí, zabral jsem jí místo na dlouhé hnědé koženkové lavici. Při jízdě jsem se na ni lehounce tiskl. Cesta do Mostu byla mírně

skličující a zároveň napínavá – jestli to dobře skončí, asi v polovině cesty jsme totiž museli projet v blízkosti chemičky, které jsem se bál.

Do tramvaje vonící koženkou přistupovali už v Litvínově cestující načichlí chemickým pachem, taky kouřem a potem. Za oknem tramvaje se přelévala studená mlha, ze které prosvítaly obrysy komínů a vysoké plameny z faklů, okolí kolejí bylo zašpiněné tmavým mourem a všude převládala spíše šedivá barva. Vždycky v blízkosti Staliňáku, jinak se chemičce neříkalo, to strašlivě smrdělo. Přemítal jsem, jestli to fakt může bouchnout, anebo se nám to zase povede. Když jsme míjeli nákladové nádraží s nepřeborným množstvím cisternových vagonů, smrad už byl mírnější a já se cítil mnohem bezpečněji a měl radost z toho, že jsme bezpečně projeli!

V Mostě jsme nejprve podjeli viadukt u lázní a vystoupili na zastávce kousek za nimi. Koleje se tu křížovaly, bylo tu mezi nimi spoustu kovových zábradlí, která jsem nesměl prolézat, a také dvě směšně malé boudičky prodejen jízdenek. Pletl jsem si, ze kterého nástupiště jedou tramvaje do Litvínova a které směřují k rozestavěnému novému městu.

To, že jsme už blízko centra starého Mostu, jsem poznal podle ukrutného, štipajícího benzinového zápachu. Táhl se od můstku blízko refýže, pod kterým protékala úplně černá olejová řeka. Její jméno mi přišlo naprosto nepatřičné stavu, který jsem viděl a snažil se necítit. Ze všech sil jsem si zacpal

THE STORY OF A PURPLE RIVER

(... Before I began going to school, people used to call the Bílina River the Bělá [White] River. In the text I talk about images from my childhood, which is why I use this older, inaccurate name. Back then we actually saw the river only a couple to times, because it was too far from my home, but going there and seeing it was a tremendously interesting experience.)

When my mother, who worked as a checkout clerk at a grocery store, would get free tickets from the ROH (Revolutionary Trade Union Movement) for a children’s theatre performance, I would ride the bus with her from the town of Meziboří (until the end of WWII Schönbach) in the Ore Mountains where we lived, to the Theatre of the Workers in the district town of Most.

I would board the bus by the Town Hall, and liked sitting either at the very back or as close as possible to the driver, near the fare box, right by the rounded, hot, red cowl of the motor.

In Litvínov, we would transfer at the stop on the main square behind the church, beside a large concrete parking lot on the site of recently demolished Art Nouveau buildings (to this day it is occupied by the angular Elko shopping centre and prefab “panelák” apartment buildings).

While my mother waited in line at the conductor’s counter on the tram, I would save her a seat on the long leatherette-upholstered bench. During the trip, I would lean against her gently. The trip to Most was slightly oppressive and simultaneously thrilling – whether it would all turn out OK, as about midway through the trip we had to pass near the chemical plant, which I was afraid of.

Already in Litvínov, passengers smelling of chemicals, smoke, and sweat would board the leatherette-scented tram. A cold fog roiled outside the tram window, pierced by silhouettes of chimneys and tall flames from gas flares; everything near the track was sullied with black soot, and the dominant colour was grey. Near the Stalin Plant, there was always a terrible stench. I ruminated whether it could actually blow up, or if we’d be lucky once again. As we would pass the freight yard with its countless cisterns, the stench would begin to recede, and I would feel much safer and would feel happy that we had once again passed it safely!

E

F

G

H

I

nos a na co nejméně nádechů zvědavě pozoroval tu v mých očích největší mosteckou atrakci až do té doby, než zacinkala tramvaj, která vezla maminky kamarádky z nového Mostu.

Řeka Bělá tekla pomalu, měla tmavě hnědou až černou barvu a působila na mě líným až asfaltovým dojmem. Občas v ní plavalo něco mrtvého, někdy se trochu duhově leskla. Její okolí včetně mostku, na kterém jsem postával, bylo zaprášené, tmavé a šedé. Nechápal jsem, jak je to možné a kde se bere takové množství smradlavé špíny. Jestli je tohle opravdu z chemičky, tak to tam uvnitř provozu musí být opravdová hrůza...

Robert, Hedvika, Eliška, Grohmann (po válce Maršál Koněv), Jupiter, Kvido, Julius, Humboldt, Anna, Matylda, Evžen, Richard, Jan, Přemysl, Berta, Amálie, Anna a Berta, Emerán, Rudiay, Ludvík, Lotty Marie, Max a Svornost jsou jména hlubinných dolů, kolem nichž řeka Bělá v mostecké hnědouhelné pánvi po 2. světové válce protékala. Znečištěná byla také od elektráren v Ervěnicích, Komořanech a Ledvicích, od cukrovaru a lihovaru v Mostě i od zdejší ocelárny. Ale opravdu nejvíce se na jejím pokolení podílela litvínovská chemička, která jako chemický závod STW AG (Sudetenländische Treibstoff Werke AG) od roku 1942 vyráběla z uhlí různé ropné produkty včetně leteckého syntetického benzinu a později jako Stalinovy závody svou výrobu významně rozšířila.

Ze Záluží přitékala do Mostu místo řeky otrávená hnědočerná stoka s fialovými olejovými fleky, která jak pamětníci vzpomínají, smrděla fenolem. Už za okupace se říkalo, že v ní teče černé svědomí Němců. V 60. letech řeka tak páchla, že si mostečtí občané vymohli její zakrytí. Od lázní k divadlu, hlavně v blízkosti obytných domů, bylo její koryto na některých místech přikryto betonovými panely.

Řeka byla otrávená po celém zbylém toku, přes město Bílina až do Ústí, kde se vlévá do Labe. V Řehlovicích do ní navíc přitékaly odpady z továrny na dámskou kosmetiku Libar (za války provozovna vyrábějící výbušniny) a za Trmicemi zbytky barev z ústecké chemičky. Jak místní vzpomínají, Labe bylo světle šedé a Bělá se v něm rozpouštěla na levém břehu jak ocas černé (občas duhově barevné, zpěněné) komety, který byl patrný ještě ve tři kilometry vzdáleném Krásném Březně.

Mostu byla od roku 1962 slibována velkokapacitní čistíčka odpadních vod fungující i pro nedalekou chemičku, ta byla se značným zpožděním spuštěna až v polovině roku 1973. Podle časopisu Svět motorů byl její efekt pro čistotu řeky na začátku provozu mizivý.

V tomto roce jsem oslavil 6. narozeniny. Utrápené a dlouhou stavební uzávěrou poničené královské město Most se začalo v této době bourat kvůli těžbě hnědého uhlí, které se pod jeho povrchem nalézalo. Z krásného města se komunisté rozhodli zachránit jen děkanský kostel a my jsme tam skoro přestali jezdit.

In Most we would first pass under the viaduct by the spa, and then would get off at the stop a little ways past it. The tracks criss-crossed here, and there were lots of metal railings that I wasn't allowed to climb through, as well as two ridiculous little ticket huts. I would be confused as to which platform was for trams headed for Litvínov and which ones were heading for the new town that was under construction.

I could tell that we were near the centre of old Most by the horrible, acrid gasoline smell. It emanated from a footbridge near the traffic island, under which a completely black, oily river flowed. To me, its name seemed absolutely unbecoming of what I saw and tried not to smell. I would plug my nose with all my might, and breathing as little as possible would watch what in my eyes was the greatest attraction in Most, until I could hear the clinking sound of the tram bringing my mother's friends from Most.

The Bělá River flowed lazily and slowly, was dark brown to black, and elicited in me a lazy, even asphalt-like impression. Occasionally something dead would float by, sometimes it had a rainbow sheen, and its vicinity, including the footbridge on which I would stand, was dusty, dark, and grey. I was unable to understand how it was possible and where so much stinky grime could come from. If it was really from the chemical plant, the conditions for those working inside it must be truly horrible...

Robert, Hedvika, Eliška, Gröhmman (after the war, Marshal Konyev), Jupiter, Kvido, Julius, Humboldt, Anna, Matylda Evžen, Richard, Jan, Přemysl, Berta, Amálie, Anna and Berta, Emerán, Rudiay, Ludvík, Lotty Marie, Max, and Svornost [Unity]: after World War II, these were the names of the underground mines in the Most lignite basin that the Bělá River passed. It was also polluted by the thermal power plant in Ervěnice, Komořany, and Ledvice, by the sugar refinery and distillery in Most, and by the local steel plant. However, the greatest role in its abasement was played by the Litvínov chemical plant, which starting in 1942 produced various petroleum products including synthetic aviation fuel from coal as the STW AG (Sudetenländische Treibstoff Werke AG) chemical plant, and later as the Stalin Plant broadened its range of products considerably.

It arrived from Záluží in Most not as a river, but as a poisoned brownish-black open sewer with purple oily spots, which people remember smelling of phenol. Already during the occupation, it was said that it contained the black conscience of the Germans. During the 1960s, the river smelled so bad that the residents of Most demanded it be covered. From the spa to the theatre, especially near residential buildings, it was covered in several places with concrete panels.

V roce 1974 bouchla výrobní lihu v chemičce. Děda mě vyzvedl ze školky, vystoupali jsme na kopec nad mezibořskými zahrádkami a odtud jsme pozorovali plameny osvětlující rozbítý závod, Na podzim jsem začal chodit do školy a v prosinci téhož roku se řeka Bělá v Mostě naposledy výrazně rozvodnila.

V říjnu 1975 v Mostě převezli na speciálních podvozcích o pár set metrů dál děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie. Na tuhle světovou atrakci jsem se jezdil dívat s dědou. Potom si ještě pamatuji, jak jsme později s kamarády několikrát tajně vyjeli ke zbouranému městu sami. Převozem kostela se Mostecko proslavilo, přenos, respektive nahrazení původního městského koryta novým čekalo i řeku Bílinu.

Když jsem byl ve čtvrté třídě, vzlétl do vesmíru náš první kosmonaut Vladimír Remek. Naše třída podnikla několik exkurzí do blízkého okolí. V litvínovském muzeu jsme navštívili expozici věnovanou Velké mostecké stávce horníků, V Záluží jsme se podívali, jak funguje hlubinný důl Vítězný únor, a také jsme dojeli tramvají na okraj otevíraného povrchového lomu Most. Řeka v té době už tolik nepáchla, vlastně si vůbec nepamatuji, jestli jsme v její blízkosti prošli, neboť už tekla zcela novým korytem, které bylo už z Komořan dimenzováno na stoletou vodu a bránilo řece přetéct do nového povrchového dolu.

Někdy v mezidobí jsme s panem Vítkem a jeho synem Petrem dojeli do bouraného Dolního Jiřetína, kde se natáčely válečné scény velkofilmu Velká vlastenecká válka. Mezi opravdovými tanky popojížděly i jejich makety upoutané na zemědělských traktorech. Točilo se nedaleko místa, kde se řeka Bělá stáčí k chemičce a kde na začátku 60. let Josef Sudek pořizoval panoramatické fotografie do svého seriálu Humboldtka.

(Dnes tento filmařský výjev vnímám jako předobraz dalšího velkého bourání a přeskupování.)

Na základní škole už jsem byl skoro mazák a začal fotit bakiťtovým sovětským fotoaparátem Směna M8. V té době už jsme se nemohli koupat v Dřínovském jezeře, nádrži vybudované v 50. letech pro zásobování místního těžkého průmyslu vodou. Jezero bylo vypuštěné kvůli otevírání povrchového dolu ČSA a Bělá svedena do ocelových rour. Jako by v tomto tříkilometrovém úseku ztratila řeka své jméno.

Roury viditelné z vlnící se rychlostní čtyřproudé silnice podél výsypky mezi Mostem a Chomutovem byly později natřeny nabílo, aby se v parných letních dnech tolik neohřívaly od slunečních paprsků a nehynuly v nich ryby. Bývalou obec, kterou na tomto místě řeka protékala (se známou uhelnou elektrárnou, která vzala za své v roce 1985), dnes připomíná jen název Ervěnický koridor.

The river was poisoned along the remainder of its course, through the town of Bílina until Ústí nad Labem, where it merges into the Elbe. In Řehlovice it also received effluent from the Libar cosmetics factory (after the war an explosives production plant), and in Trmice paint waste from the Ústí chemical plant. As locals recall, the Elbe was light grey, and along its left bank the Bělá River would mix with it like the tail of a black (occasionally rainbow-coloured, foamy) comet that could still be seen in Krásné Březno three kilometres away.

Starting in 1962, the City of Most was promised a high-capacity wastewater treatment plant, including for the nearby chemical plant. After numerous delays it was finally commissioned in 1973. According to Svět motorů [Motor World] magazine, in the beginning its effect on the cleanliness of the river was negligible.

That year I celebrated my 6th birthday. At that time, the tormented royal city of Most, decrepit due to a long-standing ban on construction work, began to be demolished to make way for extraction of the lignite that lay beneath its surface. The only part of this beautiful city that the Communists decided to save was the Church of the Assumption of the Virgin Mary, and we more or less stopped going there.

In 1974, the distillery at the chemical plant exploded. Grandpa picked me up at kindergarten, we climbed the hill above the gardens on the outskirts of Meziboří, and watched the flames

lighting up the destroyed plant. In the fall I began attending school, and in December of that year the Bělá River in Most rose higher than anyone living could remember.

In October 1975 they moved the Church of the Assumption of the Virgin Mary in Most a few hundred metres on special trucks on rails. I used to go watch this unique attraction with my grandfather. I also remember that later I would go with my friends on secret trips to the demolished city. The transport of the church made the Most region famous, and a move, or rather replacement of the original city riverbed with a new one, also lay in store for the Bílina River.

In the spring of Grade 4 our first cosmonaut, Vladimír Remek, flew into space. Our class went on several field trips in the vicinity. At the Litvínov Museum we visited an exhibition devoted to the Great Most Miners' Strike. In Záluží we saw how the Victorious February underground mine worked, and we also took a tram to the edge of the new Most quarry. At that time the river no longer smelled so bad, actually, I don't remember at all if we passed by it, as it already flowed in a brand-new riverbed that was designed to handle hundred-year floodwaters starting from Komořany, and prevented the river from flooding its banks into the new surface mine.

In the meantime at some point I drove with Mr. Vítek and his son Petr to Dolního Jiřetína, which was under demolition and was being used to shoot war scenes from the feature film

Od roku 1982 jsem jezdil z naší horské obce Meziboří do okresního města Mostu na střední průmyslovou školu jak jinak než tramvají. Cestou mezi Litvínovem a Mostem jsem pozoroval východ slunce za děkánským kostelem a mlhu, která se držela nad dírou povrchového dolu Most - Ležáky. V místech bývalého historického města cestu lemovaly dopravníkové pásy, po nichž se převáželo uhlí do úpravný Herkules. Hned vedle pásů tekla v betonovém korytě na oko téměř čistá řeka Bělá. Ten rok se o prázdninách v nedalekých Želenicích konala první neckiáda, přehlídka amatérských okrasných plavidel. Lidé se řeky Bělé přestali bát, i když ještě stále byla velmi toxická.

Po svržení komunistického režimu v roce 1989 jsem začal fotografovat a od roku 1991 zpracovávám obrazový seriál o osudu severních Čech, o problematice zdejšího životního prostředí. Zaznamenávám obrazy krajiny a příběhy místních lidí.

Ve slovem a obrazem svobodné době měla řeka Bílina ještě několikrát namále. V roce 1996 hořel v Chemopetrolu Litvínov zásobník benzínu a řeka byla znečištěna tunami hasicích prostředků. Podobný požár se opakoval v létě 2015 po výbuchu etylenové kolony stejného závodu s aktuálním názvem Unipetrol Litvínov. Ryby v ní umíraly také v suchém létě 2007, kdy od června chemička rekonstruovala svou biologickou čistírnu odpadních vod.

Dnes je řeka Bílina na svém 83kilometrovém toku téměř celá spoutaná. Meandrovat může jen na svazích Krušných hor od pramene až po vodní nádrž Jirkov. Odtud už teče ve zpevněných březích. Poslední přírodní část řeky zmizela na začátku 90. let na 16. až 18. km toku u Rtně. Tehdy bylo vyhověno pozapomenuté žádosti JZD Želany a řečiště bylo napřímeno a zpevněno i proti vůli restituentů, kteří pozemky v okolí řeky nově nabyli.

Pozitivní aktuální zprávou je, že se po třiceti letech vrátí řeka Bílina na území Ervěnického koridoru v okolí uzavíraného dolu ČSA z rour do nového meandrového otevřeného koryta a kolem roku 2020 zde poteče opět mezi keři a stromy.

S pomocí Ministerstva životního prostředí ČR a Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka od minulého roku zpracovávám seriál o současné řece Bílině. Fotografuji převážně na černobílé filmy 6 x12 cm a snažím se tak navázat na obrazové poselství Josefa Sudka a Josefa Koudelky, kteří zdejší krajinu podobným způsobem zaznamenali v 60. a 90. letech. Hledám místa, která vypovídají o vztahu místních k této řece, i ta, která jsou obrazem její pohnuté historie.

Ibra Ibrahimovič, prosinec 2016.

The Great Patriotic War. Fake tanks mounted on farm tractors were driving among real ones. They were shooting not far from the place where the Bílina River turns toward the chemical plant, and where at the beginning of the 1960s Josef Sudek took panoramic photos for his Humboldtka series.

(Today I see this movie shoot as a model for further major demolition and rearrangement.)

In elementary school I was already almost an old hand and began taking pictures with a Soviet Smena 8M camera. At that time we were already unable to swim in Dřínov Lake, a reservoir built during the 1950s to supply water to the local heavy industry. The lake had been drained due to the opening of the CSA strip mine, and the Bělá had been routed into steel pipes. As if in this three-kilometre stretch, the river had lost its name.

The pipes, visible from undulating four-lane highway along the tailings piles between Most and Chomutov, were later painted white so that during hot summer days the sun wouldn't heat them up so much, killing the fish they contained. Today, the only thing that remains of the former village through which the river flowed here (along with the coal-fired power plant that ceased to exist in 1985) is the name, the Ervěnice Corridor.

Starting in 1982, I commuted from our mountain village of Meziboří to the district town of Most to vocational high school, by tram, naturally. On the trip between Litvínov and Most I would watch the sun rise from behind the Church of the Assumption of the Virgin Mary, and the fog that lingered above the hole of the Most - Ležáky strip mine. On the site of the former historical city, conveyor belts transporting coal to the Herkules processing plant ran alongside the road. In a concrete channel right beside the conveyors flowed the Bělá River, looking almost clean to the naked eye. That year during the summer holidays, the first “Washtub Race” took place in nearby Želenice, featuring various decorated amateur vessels. The people stopped being afraid of the Bělá River, even though it was still very toxic.

After the Communist regime was toppled in 1989, I began doing photography, and since 1991 I have been working on a project on northern Bohemia and the local environment. I take pictures of the landscape and document the stories of local people.

During the time words and images could again be used freely, the Bílina River had several more close calls. In 1996 a gasoline tank burned at the Chemopetrol Litvínov plant, and the river was polluted by tonnes of firefighting materials. A similar fire occurred in the summer of 2015 after an ethylene column blew up at the plant, now named Unipetrol Litvínov. Its fish also died in the dry summer of 2007, when in June the chemical plant began refurbishing its wastewater treatment plant.

Today the Bílina River has been entirely tamed along its 83 kilometres. It can only meander on the slopes of the Ore Mountains from its source to the Jirkov reservoir. From there, it flows along paved riverbanks. The last natural part of the river disappeared at the start of the 1990s along kilometre 16 to 18, by Rtně. Back then, a forgotten application by the Želany farming cooperative was approved, and the riverbed was straightened and paved against the will of the people who had been returned their property in the vicinity in restitution proceedings.

Currently, there is positive news in that after thirty years, the Bílina River will return to the Ervěnice corridor in the vicinity of the CSA mine, which is being closed, and instead of in pipes will flow again by around 2020 between meandering open riverbanks among bushes and trees.

With the help of the Czech Ministry of the Environment and the T. G. Masaryk Water Research Institute, since last year I have been working on a photo series on the Bílina River. I use mainly 6x12 cm format black and white film, and am in this way attempting to follow up on the photographic legacy of Josef Sudek and Josef Koudelka, who recorded the local landscape in a similar manner in the 1960s and the 1990s. I look for places that have something to say about the relationship between the locals and the river, and those that illustrate its troubled history...

Ibra Ibrahimovič, December 2016.

POPISKY K FOTOGRAFIÍM

1.

Téměř původní zařízení velínu teplárny T200 v chemických závodech u Litvínova. Za 2. světové války Němci postavená elektrárna byla v roce 2011 odstavena a její výrobní část zbourána v roce 2016.
2.

Mokřady nedaleko obce Zákoutí u Blatna v Krušných horách jsou označovány jako pramen řeky Bíliny.
3.

Původní Dřínovské jezero, kam vtekala řeka Bílina, v 70. letech nahradila vodní nádrž Újezd vybudovaná v blízkosti důlních výsypek mezi Chomutovem a Mostem.
4.

Kvůli častým přeložkám teče řeka Bílina v blízkosti povrchového dolu ČSA tříkilometrovým úsekem v rourách. Tato část řeky se od roku 2016 revitalizuje a v budoucnu řeka zase poteče zpevněným korytem. Roury kopírují směr rychlostní silnice pro osobní dopravu a vlakový koridor.
5.

Betonové koryto řeky v areálu dolu ČSA.
6.

Vagony na uhlí v areálu dolu ČSA. Řeka Bílina protéká z velké části krajinou, která nezapře průmyslový charakter. Její tok křižují četné roury teplovodů a technické mostky nákladní vlakové dopravy.
7.

Křižovatka dnešního toku řeky se zbytkem původního koryta na katastru zbouraného královského města Most. Na horizontu zpoza křoví vykukuje špička věže přestěhovaného děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie.
8.

Od 80. let se v obci Želenice drží tradice neckiády, kdy se po Bílině od Zlatníků plaví podomácku vyrobená alegorická plavidla.
9.

Výhled na řeku Bílinu z vlakové trati mezi městy Bílinou a Ústím nad Labem.
10.

Dominantou viditelnou kdekoliv od řeky Bíliny u obce Světec je elektrárna Ledvice.
11.

Upravené koryto Bíliny ve Rtyni nad Bílinou.
12.

V sousedství Malhostického rybníka protéká Bílina chráněnou přírodní rezervací, ojedinělou ornitologickou lokalitou s výskytem 128 druhů ptáků.

CAPTIONS FOR PHOTOGRAPHS

1.

Almost original equipment in the control room of thermal plant T200 at the chemical plants by the town of Litvínov. In 2011 the power plant, built by the Germans during World War II, was shut down and the generation section was demolished in 2016.
2.

The marshland near the village of Zákoutí u Blatna in the Ore Mountains is said to be the source of the Bílina River.
3.

In the 1970s, Dřínov Lake, into which the Bílina River flowed, was replaced by the Újezd Reservoir, which was built near mining tailings sites between the towns of Chomutov and Most.
4.

Due to frequent rerouting, in the vicinity of the ČSA strip mine the Bílina River runs through pipes. Starting in 2016 this section of the river is undergoing revitalization and in the future will again flow in a permanent riverbed. The pipes follow the highway and the railway corridor.
5.

The concrete riverbed on the ČSA mine site.
6.

Coal wagons on the ČSA mine site. A large portion of the Bílina River runs through a landscape that cannot deny its industrial nature. Its course is criss-crossed by numerous hot water pipes and freight rail bridges.
7.

The current course of the river crosses the remnants of its original riverbed within the limits of the demolished royal town of Most. On the horizon, peeking out from behind bushes, is the tip of the tower of the Church of the Assumption of the Virgin Mary.
8.

Since the 1980s, the village of Želenice has held a washtub race on the Bílina River featuring homemade floats.
9.

A view of the Bílina River from the railway tracks between the towns of Bílina and Ústí nad Labem.
10.

The Ledvice power plant is a landmark visible from anywhere along the Bílina River by the village of Světec.
11.

The regulated course of the Bílina River in Rtyně nad Bílinou.
12.

In the vicinity of Malhostice Pond, the Bílina River flows through a protected nature reserve, a unique ornithological locale that is home to 128 bird species.

Popisky k historickým fotografiím:

- A. Potok Bělé podél cesty ke Špičáku, 1902.
- B. Řeka Bělá ve Dvořákových sadech v Mostě, fotografie z počátku 20. století.
- C. Řeka Bělá protékající mlýnským náhonem v mostecké Tyršově ulici, fotografie z počátku 20. století.
- D. Řeka Bělá v předměstí Mostu pod ocelovým železničním mostem na trase do Obrnic, pohlednice z roku 1905.
- E. Řeka Bělá na dobové pohlednici z roku 1905 protéká promenádou mosteckých sadů.
- F. Olejový lesk na hladině řeky Bělé, foto ze státního archivu z 60. let 20. století.
- G. Rozvodněná řeka Bělá v Tyršově ulici při povodních na jaře 1971.
- H. Řeka Bělá v mostecké Tyršově ulici, fotografie z počátku 20. století.
- I. Rozvodněná řeka Bělá při povodních na jaře 1975.
- J. J. Stěhování děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě od 30. září do 27. října 1975.
- K. Historické město Most ustupuje povrchovému dolu Ležáky, 70. léta 20. století.
- L. Město Bílina, kterým stejnojmenná řeka protéká, je spjaté se známým čedičovým vrcholem Bořeň, horou, která svým tvarem z dálky připomíná obrys mamuta.
- M. Kvůli častým přeložkám teče řeka Bílina v blízkosti povrchového dolu ČSA tříkilometrovým úsekem v rourách.

Captions for historical photographs:

- A. The Bělá River on way to Špičák hill 1902
- B. The Bělá River in the Dvořák Orchards in Most, early twentieth-century photograph
- C. The Bělá River flows through a mill trough in Most's Tyršova Street, early twentieth-century photograph
- D. The Bělá River in the suburbs of Most under a steel railway bridge on the line to Obrnice, postcard from 1905
- E. The Bělá River on a period postcard from 1905 flows through a promenade of orchards in Most
- F. An oily sheen on the surface of the Bělá River, photograph from the state archive from the 1960s
- G. The Bělá River in Tyršova Street during flooding in the spring of 1971
- H. The Bělá River in Most's Tyršova Street, early twentieth-century photograph
- I. The Bělá River during flooding spring 1975
- J. Moving the Church of the Assumption of the Virgin Mary in Most, from 30 September to 27 October 1975
- K. The historical town of Most makes way for the Ležáky strip mine, 1970s
- L. The town of Bílina, through which the eponymous river flows, is located near Bořeň, a phonolite hill whose shape is reminiscent from a distance of a mammoth.
- M. Due to frequent rerouting, in the vicinity of the ČSA strip mine the Bílina River runs through pipes.

BÍLINA PŘÍBĚH FIALOVÉ ŘEKY THE STORY OF A PURPLE RIVER

Fotografie, skladba a doprovodný text: **Ibra Ibrahimovič**

Grafická úprava a úprava fotografií:
Martin Špoula a Ibra Ibrahimovič

Scan: **Filip Petričko**

Překlad do anglického jazyka: **Martin Mráz**

Historické podklady: **Manfred Hellmich, Josef Pošta, Jan Setvák a Okresní archiv Most**

Historické fotografie:
Eva Hladká za Oblastní muzeum v Mostě

Odborná spolupráce za Povodí Ohře:
Zdeněk Hřebec, Jiří Kočenda, Lukáš Petrák, Rudolf Šáda a Ervín Sieber

Odborná spolupráce za Univerzitu J. E. Purkyně: **Marek Hanuš**

Ibra Ibrahimovič děkuje: panu **Josefu Nistlerovi** za důvěru a odhodlání při podpoře projektu, **Janu Zálešákovi** starostovi Želenic za informace, fotografce **Dagmar Vyhnálkové** za zcitlivění ... a ještě dceři **Marii Ibrahimovičové** za samostatnost a spolehlivost.

Vydáno pod záštitou Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze a za podpory Ministerstva životního prostředí ČR

Vytiskla **Tiskárna K&B** v Mostě v nákladu 200 ks

1. vydání

Photographs and text: **Ibra Ibrahimovič**

Graphic design and photo retouching:
Martin Špoula and Ibra Ibrahimovič

Scanning: **Filip Petričko**

English translation: **Martin Mráz**

Historical information:
Manfred Hellmich, Josef Pošta, Jan Setvák and the Most District Archive

Historical photographs:
Eva Hladká for the Regional Museum in Most

Consulting for the Ohře Basin Authority:
Zdeněk Hřebec, Jiří Kočenda, Lukáš Petrák, Rudolf Šáda, and Ervín Sieber

Consulting for the University of J. E. Purkyně: **Marek Hanuš**

Ibra Ibrahimovič thanks to: **Mr. Josef Nistler** for this trust and resolve in supporting the project, Mayor of Želenice **Jan Zálešák** for information, photographer **Dagmar Vyhnálková** for sensitization... and also to my daughter **Marie Ibrahimovičová** for her independence and reliability.

Published under the aegis of the T. G. Masaryk Water Research Institute in Prague and with the support of the Ministry of the Environment of the Czech Republic.

Printed by **Tiskárna K&B** in Most. Edition of 200.

First printing

**Popěvek mosteckých skautů
ze šedesátých let:**

*Okolo Mostu
voděnka teče
kdo si k ní přičuchne
chytaj ho křeče*

*Vona neteče
vona jen smrdí
proto jsou Mostečtí
na ní tak hrdí*

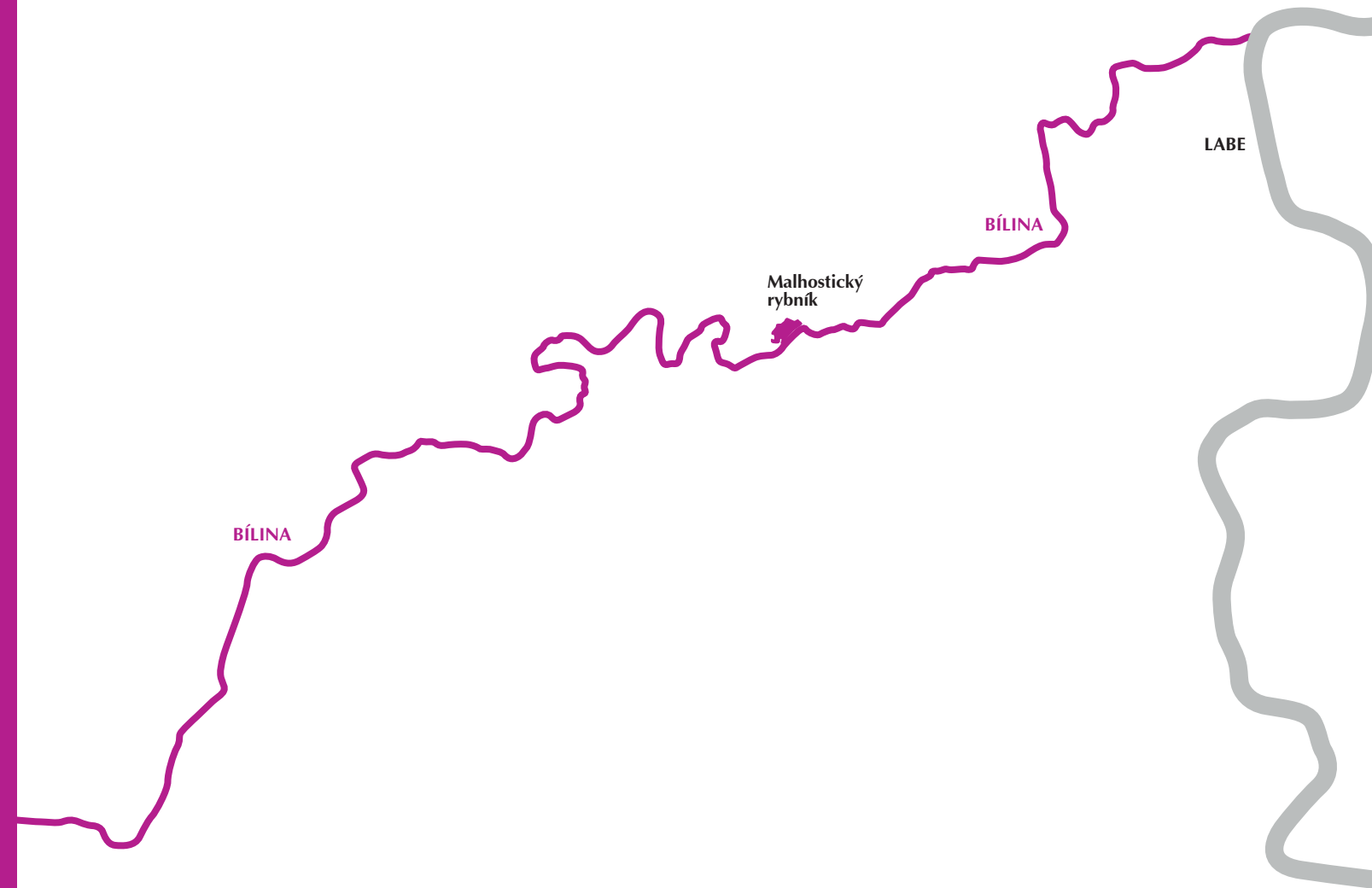
*Od toho zápachu
zčernala celá
proto jí Mostečtí
říkají Bělá*

**From a song sung by Scouts
from Most in the 1960s:**

*'Round Most
the water flows
he who takes a whiff
will get a runny nose*

*It doesn't flow
it just smells a lot
that's why in Most they're so
proud of what they've got*

*From that smell
it turned black, quite
and that's why the locals
call it White*

Vydáno pod záštitou Výzkumného ústavu
vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze
a za podpory Ministerstva životního prostředí ČR

Published under the aegis of the T. G. Masaryk
Water Research Institute in Prague and with the support
of the Ministry of the Environment of the Czech Republic.

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

